

6/11/2015

כ"ד חשוון תשע"ו

לכבוד מרכזי ההנהגות וצוות האגף לחינוך

הנדון: דגשים והנחיות בנושא בישול בשטח באמצעות מדורות ואמצעי גז

הבהרה: מסמך זה כפוף להנחיות חוזר מנכ"ל משרד החינוך ואין בכוחו לסתור את הנחיות חוזר מנכ"ל משרד החינוך

1. כללי, מזה זמן אנו עוסקים בנושא בחינת נהלי הבישול בשטח בעקבותיו יצא העדכון במרץ 2014
2. מסמך זה מהווה השלמה בכל הקשור לבישול באמצעות אמצעי גז, כירות כלבי גז וגזיות.
3. להלן ההנחיה המעודכנת:

א. הגדרות

1. **בוגר** (מתוך אוגדן הבטיחות) - אדם מעל גיל 18 שביצע לפחות אחת מההכשרות הבאות וקיבל אישור ממרכז ההנהגה לשמש כבוגר בשבת:
 - * טירונות צבאית
 - * הכשרת שנת שירות של תנועת הצופים
 - * הכשרת מרכזי שבטים של תנועת הצופים

2. **עמדות בישול:** מדורה, בור אשר בתוכו תובער מדורה ועליו יונחו בזנ"טים כמעמד לכלי הבישול, טאבון/סאג', גזיה, כלב גז וכריים.

3. **אמצעי גז גדולים** - כירה, "כלב גז" ותנורים שמיועדים לחמום ולבישול. אשר ניתן לחברם למיכל תקני של גז בישול.

גזיה - גזיה היא כלי לחימום באמצעות גז בישול אשר מידותיו הקטנות מאפשרים נידודו ממקום באמצעים פשוטים ונוחים לרבות תרמיל טיול. הגזיות נחלקות לשתי קבוצות עיקריות:

- א) גזיות בעלות מיכל חד פעמי או רב פעמי (שניתן למלאו כדוגמת בלוני גז הבישול הביתי) אשר ניתן להרכיבו ולהסירו מגוף הבעירה ובלא שישתחרר גז בצורה בלתי מבוקרת.
- ב) גזיות בעלות מיכל חד פעמי אשר מרגע חיבורו לגוף הבעירה אינו מאפשר ניתוק בלא שישתחרר גז בצורה בלתי מבוקרת (מיכלי הניקוב). בגזיות אלו חל איסור להשתמש

4. **מתחם הבישול** שטח בו ימוקמו עמדות הבישול.
5. **שטח תפעול הארוחה**, נקודה בה יוכנו פריטי מזון שאינם קשורים לחימום/בישול האוכל.

6. בעלי תפקידים:

- א) אחראי מתחם הבישול - בוגר שעונה על ההגדרה הרשומה לעיל
- ב) **מדריך אחראי** - מדריך שאחראי על תהליך הבישול, מדריך זה לא יעסוק בשום שלב בהכנה או בבישול אלא יפקח על התהליך והביצוע.

ג) **מדריך עזר** - מדריך/פעיל שמצוות לסיוע למדריך בניהול עמדת הבישול כך שבשום שלב לא תהיה עמדת בישול ללא השגחת מדריך/פעיל

ב. נקודות תורפה בטיחותיות:

1. התלקחות אש כתוצאה מחוסר הקפדה על שטח נקי מחומרים בעירים ושימוש בחומרים מסוכנים.
2. פציעות חתך מסכניים ופתיחת קופסאות שימורים.
3. עמדות בישול שאינן יציבות, או חוסר פרופורציות בין גודל הכירה לגודל כלי הבישול.
4. צפיפות סביב נקודות הבישול.
5. קרבה לאש.
6. חוסר תשומת לב של הנוכחים לסכנות מהאש עצמה ולכוויות מכלי הבישול ומתכולתם החמה והרוחת.
7. חוסר שליטה על הנעשה במתחם הבישול בשל ריכוז רב של חניכים ובשל הסחת דעת וחוסר תשומת לב.
8. דליפת גז בשל חיבור לא נכון או פגם בצידוד לרבות הבלונים
9. חימום מיכלי הגזיות והתלקחותם/פיצוץם בשל תכנון לא נכון של אופן הבישול באמצעות גזיה

ג. הנחיות:

- 1) כל מדורה, לרבות מדורה שתשמש לבישול, תובער באופן צופי: גפרורים, זרדים, שבבי עצים וענפים דקים, בשום פנים אין להשתמש בחומרים דליקים אחרים.
- 2) יש להקפיד שעמדות הבישול יציבות ואינן מצריכות אחיזה ידנית בעת הבישול לשם ייצוב ותמיכה.
- 3) במקרה הצורך יש להוסיף בשולי הכירות אבני שפה לייצוב כלי הבישול. אין להשתמש בכירה, כלב גז או טאבון שאינם יציבים.
- 4) יש להפריד את שטח עמדות הבישול משאר השטחים בחניון במרחק שלא יקטן מ- 15 מ'
- 5) יש להקפיד שלמעט מדריך/ חניך אחד בלבד שהוגדר מראש כמבשל וכן למעט שלב ההנחה או הסרת אמצעי הבישול אין להתקרב למדורה / כירה למרחק שיקטן ממטר. יש להתחשב בכיווני הרוחות וגודל הבערה ובהתאם לכך לקבוע את המרחק מהאש, שכאמור, לא יקטן ממטר.
- 6) יש לוודא שהמרחק בין עמדות הבישול יאפשר פעילות בטוחה של המבשלים. דהיינו מרחק שלא יקטן משני מטר בין העמדות.
- 7) ניהול הבישול על ידי בעלי תפקידים:
 - א) בוגר אחראי על אזור עמדות הבישול לפי מפתח של בוגר על כל 6 עמדות בישול
 - ב) מדריך אחראי על כל עמדה הבישול + מדריך עזר
 - ג) מדריך אחראי על שטח הכנת האוכל.
- 8) דירוג הגילאים העוסקים בבישול:
 - א) חניכי כיתות ד' עד ה' ומעלה הכנת פיתות על סאג' / טאבון וצליית תפוז"א חניכי כיתות ד' עד ה' לא יתקברו לעמדות הבישול האחרים.
 - ב) חניכי כיתות ו' ומעלה בישול בתצורת טיגון או הרתחה. בכיתות ו' הבישול בתצורת טיגון או הרתחת נזלים מותנה במדריך עזר המצוות לסייע בעמדת הבישול. (מדריך עזר לכל עמדה). בכל מקרה אין אישור לטגן בשמן עמוק. על מנת לפתור את הדילמות לגבי גובה השמן, להלן ההבהרה:
 - א) כל בישול בתצורת טיגון יעשה רק על ידי שכבה דקיקה של שמן. אין להוסיף שמן מעבר לשכבה דקיקה זו.
 - ב) חניכי כיתות ט' ומעלה רשאים לעשות שימוש בגזיות, לאחר שהגזייה תיבדק ותאושר על ידי הבוגר האחראי בפעילות. הבישול בגז או בגזיות ייעשה בהשגחת מדריכים/בוגרים לפי ההנחיות של השגחה על מתחמי ועמדות בישול.
 - ה) הגיל המינימלי להבערת האש - כיתה ז'.
- 9) שימוש בגז ובגזיות :

ככלל, כל ההנחיות הרשומות במסמך תקפות גם לבישול באמצעות גז.

 - א) בפעילות במסגרת התנועה ניתן להשתמש אך ורק באמצעי גז וגזיות אשר מאפשרים חיבור והפרדה בין מיכלי (בלוני) הגז לראשי הבעירה בלא שישתחרר גז בצורה בלתי מבוקרת.
 - ב) לפיכך, אין להשתמש בגזיות בעלות מיכלי ניקוב.
 - ג) נשיאת הגזיות - יש לשאת את הגזיות כשראשי הבערה מופרדים ממכלי הגז בארגזים נפרדים וסגורים בתא המטען של כלי הרכב לרבות האוטובוסים. הנחיה זו תקפה גם לגזיות השטוחות. (בצורת פלטת בישול)
 - ד) בעת ההליכה ניתן לשאת את הגזיה בתרמיל הגב ויש להקפיד שהיא מופרדת ממכל הגז. הגבלות משקל הגזיה - גודל המרבי לגזיה לשימוש במסגרת התנועה לא יעלה על 5 ק"ג וכמות המצטברת המותרת להסעת גזיות לא תעלה על 30 ק"ג ברכב אחד.
 - ה) בלוני הגז יחוברו בהשגחת הבוגר האחראי על הפעילות. בעת החיבור של מערכת הגז יערוך הבוגר בדיקה וויזואלית של המערכת לאיתור פגמים. יש להקפיד שבלוני הגז והגזיות יהיו מרוחקים ממקורות חום. יש להקפיד שעל הגזיות המשמשות לחימום/בישול יונחו רק כלים המותאמים בגודלם לראש הגזיה, באופן שהבישול אינו מצריך אחיזה ותמיכה ידנית בכלי הבישול.
 - ו) אין להשתמש בגזיות לחמום סאג' בשום צורה ואין לחמם כל אמצעי אחר אשר עלול לכסות או לחמם את מיכלי הגז של הגזיות.
 - ז) גזיות בתצורת כירות - השימוש בגזיות אלו מותר בהתניה הבאה:
 - א) אין להציב על הגזיה כלי בישול /חימום החורג מממדיו מהקוטר של מגן הלהבה ראו נספח מספר 1
 - ב) את אמצעי הגז הגדולים יש לבדוק פעמים בשנה (עם הגעת הציוד למחנה הקיץ וטרם טיולי חנוכה) הבדיקה תיעשה על ידי טכנאי גז ברמה 02. ציוד אשר ייבדק ירשם ברשימת הציוד שנבדק על ידי הטכנאי ויסומן באמצעות אזיקון בצבע אדום בתחילת המחנה ואזיקון בצבע ירוק לפני טיולי חנוכה.

- (ט) את מיכלי הגז הגדולים (מעל 5 ק"ג) יש לשאת בכלי רכב נפרדים אשר לא משמשים להסעת נוסעים.
הובלת מכלי הגז תתבצע כשהמכלים במצב אנכי.
(י) שימוש בציוד הגז מותנה בבדיקת הבוגר האחראי שציוד נבדק ואושר לשימוש בחצי שנה האחרונה על פי הרשום במסמך.

10 סדר וארגון סביב עמדה הבישול

- (א) מתחם עמדות הבישול יופרד ויסומן בצורה ברורה (למשל באמצעות סס"ל) ואליו יכנס רק מי שעוסק בבישול.
(ב) בכל נקודת זמן יעסוק רק חניך אחד בכלי הבישול המונחים על אמצעי הבישול או החימום. הדבר יעשה תחת השגחת המדריך.
(ג) יש לתחם בצורה בולטת באמצעות אבנים, או אמצעי בולט אחר, שטח צמוד לעמדת הבישול במקום זה יונחו אמצעי הבישול לאחר שהורדו מהאש. יש לשפוך את שאריות התכולה החמה (מים של הבישול, שאריות השמן) בשטח זה שכאמור, יסומן בצורה בולטת.
(ד) אין לאפשר התרכזות החניכים לשם חימום סביב עמדות הבישול. במידה ויש כוונה להשתמש באש לשם חימום, יש לתכנן מדורות נפרדות בהשגחה מתאימה.
(ה) הבישול יעשה באמצעות אמצעי תאורה שיאירו היטב את השימוש באמצעי הבישול.
i. תאורה נאותה ע"י גרילנדה – נורה על כל 2 מדורות צמודות בהתאם למרחקים בין המדורות המצוינים במסמך זה
ii. תאורה נאותה ע"י קוורצים – קוורץ (400W) על כל 4 מדורות, הקוורץ יהיה במרחק מקסימלי של 7 מטרים ממקור האש.
* יש לראות בכתוב בשני הסעיפים לעיל כדרישות מינימום בלבד. עלינו לוודא שמשטח הבישול מואר היטב.

11 כיבוי אש:

כמות עמדות הג"ס בהתאם לכמות מוקדי האש / עמדות הבישול

כמות עמדות הג"ס	כמות נקודות בישול
1	3-1
2	6-4
3	9-7
4	12-10

עמדת הג"ס

מעל 12 נקודות בישול – לפי נוהל פריסת עמדות הג"ס במחנה קיץ

כמות עמדות הג"ס	כמות חניכים
4	0-200
5	200-400
על כל 200 חניכים נוספים יש להוסיף עמדת הג"ס אחת	

(א) תכולת עמדת הג"ס:

- מטף 6 ק"ג (תקין ובתוקף), מחבט כיבוי, דלי (11 ליטר) חול, דלי (11 ליטר) מים.
- טרם העברת האש יתקיים תדריך שימוש באמצעי הכיבוי לשכב"ג / צוות ההדרכה.

(ב) בישול בשטח מיוער:

- יש להיערך לכיבוי אש בדומה לפק"ל בטיחות אש למחנות קיץ.
- מינימום 2 עמדות + צוות הג"ס.
- חובה לקבל אישור והנחיות מהיערן.**

בברכה,
איל נוסובסקי
רכז הביטחות

העתקים:

ענת הצופים העבריים בישראל י"ד

בית מיכל הגז - יש להקפיד:
א. אין לאפשר כיסוי המשטח שמעליו בכלי הבישול (סכנת התחממות הגז)
ב. התקנת מיכל הגז סמוך לשימוש (אין לשאת את הגזיה כשמיכל הגז בתוכו).

נספח מספר 1 - גזיות

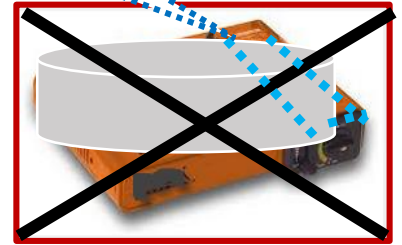
מיכל גזית ניקוב
אסורה לשימוש

מיכל גזית הברגה
מותרת לשימוש

גזיה שטוחה
כלי הבישול/חימום אינו
חורג ממגן הלהבה

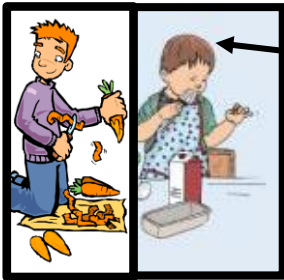

אין להשתמש כך:

גזיה שטוחה
כלי הבישול/חימום חורג
ממגן הלהבה ועלול
לגרום להתחממות
מיכל הגז

נספח מספר 2

מרשם סכמתי - ניהול מתחם הבישול

עמדת הכנת אוכל

15 מ'

עמדת בישול

מרחק מינימאלי של חניך
מהמדורה

2 מ' מעמדה לעמדה

1 מטר

1 מטר

מדריכה עזר

מדריכה

מדריכה

מדריכה עזר